

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. sausio 25 d.
(OR. en)

5677/23
ADD 1

JAI 68
MIGR 32
ASILE 12
FRONT 24
RELEX 81
COMIX 43

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. sausio 24 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 45 final-ANNEX
Dalykas:	POLITIKOS DOKUMENTO „Veiklos strategija veiksmingesnėms grąžinimo procedūroms užtikrinti“ PRIEDAS

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 45 final-ANNEX.

Pridedama: COM(2023) 45 final-ANNEX

Briuselis, 2023 01 24
COM(2023) 45 final

ANNEX

PRIEDAS

prie

POLITIKOS DOKUMENTO

Veiklos strategija veiksmingesnėms grąžinimo procedūroms užtikrinti

SIŪLOMOS VEIKLOS STRATEGIJOS VEIKSMINGESNĖMS GRAŽINIMO PROCEDŪROMS UŽTIKRINTI PRIORITETINĖS SRITYS

1) Tiksliniai veiksmai, skirti reaguoti į neatidėliotinus poreikius ir kliūtis

Reagavimas į neatidėliotinus poreikius ir kliūtis imantis tikslinių veiksmų yra svarbus ES grąžinimo koordinatoriaus ir aukšto lygio tinklo darbo aspektas. Veiksmais pagal šią siūlomą tikslinę sritį siekiama užtikrinti, kad valstybės narės suvienytų jėgas ir visi subjektai galėtų sklandžiai koordinuoti bei derinti veiksmus siekdami užtikrinti, kad bendromis pastangomis daugiausia dėmesio būtų skiriama grįžimui į nustatytas trečiąsias šalis, atsižvelgiant į politinius prioritetus. Kliūtis reikėtų greitai atpažinti ir pašalinti. Dirbant šioje srityje gali išryškėti daugiau struktūrinių klausimų (pvz., susijusių su nacionalinių valdžios institucijų bendradarbiavimu, išteklių ir mokymo poreikiais), kuriuos reikia spręsti ilguoju laikotarpiu ir kurių sprendimai gali būti panaudoti kitose prioritetinėse srityse.

- Bendros sutelktos pastangos įgyvendinti grąžinimo į nustatytą skaičių prioritetinių trečiųjų šalių priemonės bus aptariamoms kiekviename kas ketvirtį vykstančiame aukšto lygio tinklo susitikime ir bus įgyvendinamos kitą ketvirtį. Pilietybės, kurioms reikėtų skirti daugiausia dėmesio, turėtų būti grindžiamos atitinkamais ES veiksmų planais, tolesniais veiksmais, susijusiais su Vizų kodekso 25a straipsnyje nustatytu mechanizmu, ir Tarybos darbo grupių diskusijomis. Daug dėmesio reikėtų skirti ir trečiųjų šalių, kurioms taikomas bevizis režimas, piliečiams. Tokias bendras pastangas reikėtų derinti su Komisijos pastangomis, kuriomis siekiama padidinti į konkrečias trečiąsias šalis grąžinamų asmenų skaičių, visų pirma įgyvendinant ES readmisijos susitarimus bei priemones ir vykdant tolesnę veiklą, susijusią su Vizų kodekso 25a straipsnyje nustatytu mechanizmu.
- Sudaryti palankesnes sąlygas panašių poreikių turinčių valstybių narių bendradarbiavimui, siekiant suvienyti pajėgas ir remti viena kitą vykdant su grąžinimu susijusią operatyvinę veiklą, suteikiant viena kitai prieigą pagal nacionalines remiamo savanoriško grįžimo ir reintegracijos programas. Prireikus FRONTEX pakoreguos savo veiklą, kad suteiktų visą reikiamą pagalbą.
- Aukšto lygio tinklo nariai bendradarbiauja su atitinkamomis nacionalinėmis valdžios institucijomis, kad sutelktų dėmesį į nustatytas konkrečias trečiąsias šalis ir į veiksmingumo didinimą konkrečiose srityse: užtikrinti, kad šiems grąžinimams būtų teikiama pirmenybė, rengti tapatybės nustatymo bylas (dokumentai, individualus vertinimas, biometriniai duomenys), užtikrinti, kad grąžinami asmenys galėtų dalyvauti pokalbiuose ir tapatybės nustatymo misijose, vykdyti tolesnius veiksmus, susijusius su sprendimais grąžinti ir readmisijos prašymais, prireikus užtikrinti pakankamus sulaikymo pajėgumus, nustatyti tapatybės nustatymo tvarką ambasadose, vykdyti užsakomuosius skrydžius.
- Spręsti *ad hoc* klausimus, tokius kaip COVID-19 reikalavimai, apie kuriuos turi būti skubiai informuojamas ES grąžinimo koordinatorius, kad būtų rastas sprendimas.
- Valstybės narės, aukšto lygio tinklo nariai, FRONTEX ir kiti atitinkami subjektai, pvz., Europos migracijos ryšių palaikymo pareigūnai ir Europos grąžinimo ryšių palaikymo

pareigūnai, turėtų įsipareigoti teikti reikiamą informaciją ryšiams su trečiosiomis šalimis palaikyti. Tai palengvintų bendrų Komisijos ir atitinkamų valstybių narių misijų į trečiąsias šalis organizavimą, bendradarbiaujant su Europos išorės veiksmų tarnyba ir leistų pateikti bendrą suderintą požiūrį.

2) Ilgalaikiai ir struktūriniai poreikiai

Grąžinimo procese dalyvaujančių institucijų bendradarbiavimo ir ryšių spragos yra pagrindinė struktūrinė veiksmingesnio grąžinimo proceso kliūtis. Dirbant šioje siūlomoje srityje daugiausia dėmesio būtų skiriama tų spragų nustatymui ir jų šalinimui, siekiant užtikrinti, kad priėmus sprendimą, kuriuo nutraukiamas teisėtas buvimas ES, būtų priimtas sprendimas grąžinti, kad tokie sprendimai grąžinti būtų vykdomi ir kad grąžinimas būtų atliekamas kuo greičiau.

a) Bendros grąžinimo sistemos veiksmingumo didinimas, spartinant procedūras ir panaikinant spragas

- Reikia sutelkti dėmesį į pagrindinius klausimus ir konkrečias kliūtis, apie kuriuos pranešė valstybės narės arba kurie buvo nustatyti atliekant Šengeno vertinimus, siekiant paspartinti jų vykdomą grąžinimo procesą.
- Užtikrinti, kad priėmus sprendimą nutraukti teisėtą buvimą nedelsiant būtų priimtas sprendimas grąžinti, be kita ko, susiejant prieglobsčio procedūros rezultatus su grąžinimo procedūra, taip pat bendradarbiaujant su FRONTEX ir remiantis ES prieglobsčio agentūros ir ES pagrindinių teisių agentūros patirtimi ir žiniomis.
- Pašalinti perkvalifikavimo iš savanoriško grįžimo į priverstinį grąžinimą spragą – kompetentingų institucijų atotrūkį, taip siekiant padidinti veiksmingumą ir sumažinti pasislėpimo riziką.
- Šalinti procedūrinės spragas ir kliūtis, susijusias su skirtinga institucijų ir įstaigų, atsakingų už įvairius grąžinimo proceso etapus, kompetencija; aukšto lygio tinklas, remdamasis valstybių narių patirtimi ir gerąja praktika, turėtų išnagrinėti praktinius sprendimus.
- Šalinti konkrečiai nustatytas kliūtis, susijusias su trečiųjų šalių piliečių trukdančiais veiksmais ir nepakankamu bendradarbiavimu.
- Šalinti kliūtis, susijusias su nuteistų nusikaltėlių grąžinimu.
- Šalinti valstybių narių sistemų kliūtis, susijusias su readmisijos prašymų teikimu (įskaitant, atitinkamais atvejais, klausimus, susijusius su readmisijos bylų valdymo sistema, bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis).
- Nustatyti praktinius poreikius ir veiksmus, kad būtų kuo geriau naudojamos nauja Šengeno informacinės sistemos funkcija dėl perspėjimų apie asmenis, dėl kurių priimti sprendimai grąžinti, kūrimo, taip siekiant palengvinti sprendimų grąžinti tarpusavio pripažinimą.
- Parengti labiau suderintą požiūrį, siekiant nustatyti pasislėpimo riziką, identifikuoti pakankamų pajėgumų trūkumą ir tinkamiau taikyti veiksmingas sulaikymo alternatyvas.

Darbas siekiant geriau susieti pasislėpimo rizikos rūšis ir tinkamiausias sulaikymo alternatyvas.

b) Konsultavimo grąžinimo klausimais ir reintegracijos, kaip pagrindinių grąžinimo sistemos elementų tiek savanoriško, tiek priverstinio grąžinimo srityje, skatinimas

Grąžinimo konsultantai atlieka pagrindinį vaidmenį grąžinimo procese, jie lydi grąžinamąjį asmenį kiekvienu procedūros etapu, be kita ko, visais grąžinimo procedūros etapais užtikrina visapusišką pagarbą pagrindinėms teisėms. Atsižvelgiant į pagal ES savanoriško grįžimo ir reintegracijos strategiją vykdomą veiklą, įskaitant diskusijas atitinkamose Tarybos grupėse ir ekspertų forumuose, šioje siūlomoje srityje daugiausia dėmesio būtų skiriama siekiant užtikrinti, kad visos valstybės narės turėtų gerai parengtus grąžinimo konsultantus, turinčius reikiamų priemonių didesniam procedūros veiksmingumui užtikrinti, be kita ko, išmanytų galimybes šalyje, į kurią grąžinama, galimybę nukreipti į tarptautinių organizacijų, vietos subjektų, nacionalinių valdžios institucijų pradėtas iniciatyvas arba vystomojo bendradarbiavimo projektus. Be to, daugiausia dėmesio bus skiriama suderintam požiūriui į tvarią reintegraciją ir jos finansavimą užtikrinti, o tai gali dar labiau paskatinti grąžinamus asmenis ir trečiųjų šalių valdžios institucijas bendradarbiauti vykdant grąžinimo procesą.

- Padėti valstybėms narėms sukurti veiksmingesnes savanoriško grįžimo pagalbos sistemas, konsultavimo grąžinimo klausimais struktūras, remiantis specialistų lygmeniu atliekamu darbu ir padedant FRONTEX. Iki metų pabaigos visos valstybės narės turėtų naudotis FRONTEX teikiamomis bendromis reintegracijos paslaugomis. Visose valstybėse narėse turėtų būti siekiama padidinti absoliutų savanoriško grįžimo atvejų skaičių.
- Užtikrinti, kad visose valstybėse narėse būtų grąžinimo konsultantų ir per jų veiklą būtų skatinamas savanoriškas grįžimas, siekiant bendro tikslo padidinti grąžinamų asmenų skaičių.
- Užtikrinti, kad visais lygmenimis būtų užtikrintas visapusiškas informuotumas apie esamas priemones ir mokymo galimybes (įskaitant pagrindinių teisių klausimais), kad būtų galima spręsti struktūrines problemas.
- Daugiau patirties turinčios valstybės narės raginamos padėti mažiau patirties turinčioms valstybėms narėms, aukšto lygio tinklo nariams tikslingiau ir labiau strategiškai keičiantis informacija.
- Prireikus skatinti valstybių narių savanoriško grįžimo pagalbos ir reintegracijos paramos konkrečių trečiųjų šalių atžvilgiu nuoseklumą ir užtikrinti esamų susijusių programų trečiosiose šalyse koordinavimą.
- Užtikrinti, kad valstybių narių ir FRONTEX grąžinimo konsultantai žinotų ir galėtų naudotis nukreipimo ir reintegracijos galimybėmis, kurios grąžinamiems asmenims suteikiamos šalyse, į kurias grąžinama, įgyvendinant tarptautinių organizacijų, vietos subjektų, nacionalinių valdžios institucijų iniciatyvas ar vystomojo bendradarbiavimo projektus.

- Iki 2023 m. pabaigos padvigubinti trečiųjų šalių, kurioms FRONTEX teikia bendros reintegracijos paslaugas, skaičių.

c) Gražinimo valdymo skaitmenizavimas ir geresnė duomenų analizė

Reguliarių ir patikimų duomenų gražinimo srityje trūkumas yra reikšmingas šalintinas trūkumas. Labai svarbu užtikrinti, kad kiekviena valstybė narė turėtų skaitmeninę gražinimo bylų valdymo sistemą, kurią būtų galima prijungti prie kitų su gražinimo procedūra susijusių IT sistemų ir kuri galėtų padėti atlikti veiksmingesnę ir patikimesnę atitinkamų duomenų analizę.

- Nustatyti aiškius terminus valstybių narių gražinimo bylų valdymo sistemų, kuriomis įgyvendinamas FRONTEX modelis, skaitmeninimui remti. FRONTEX iki 2023 m. pabaigos užbaigs visų valstybių narių trūkumų analizę, tada kartu su valstybėmis narėmis parengs ir įgyvendins planą, kad kuo greičiau (ir ne vėliau kaip 2026 m.) sistemos būtų visiškai suskaitmenintos. Šiems projektams panaudoti turimas Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo lėšas.
- Toliau analizuoti galimybę užtikrinti gražinimo procesui reikšmingų IT sistemų sąveikumą, įskaitant tokių jungčių būtinumą ir proporcingumą.
- Aktyviau naudoti su trečiosiomis šalimis (RCMS) reintegracijos pagalbos priemonę (RIAT) ir esamą readmisijos bylų valdymo sistemą.
- Užtikrinti informuotumą apie dabartinę padėtį, susijusią su perspektyvomis dėl gražinimo į SIS II įkėlimu ir atnaujinimu, įvairių valstybių narių institucijų prieiga prie SIS II, gražinimo stebėsenos ir nustatyta atitikties nustatymo praktika.
- Nustatyti naujas atvykimo ir išvykimo sistemos galimybes, kad būtų galima veiksmingai naudoti sistemoje automatiškai sugeneruotus duomenis apie užsibuvusius asmenis.
- Remiantis nauja Šengeno informacinės sistemos funkcija, leidžiančia generuoti perspektyvas apie asmenis, dėl kurių bus priimami gražinimo sprendimai, nustatyti ir išnaudoti galimybes, kaip palengvinti sprendimų gražinti tarpusavio pripažinimą, kad gražinimo procedūra taptų greitesnė ir veiksmingesnė.
- Bendradarbiauti su visais suinteresuotaisiais subjektais (Komisija, FRONTEX, valstybėmis narėmis), siekiant pagerinti su gražinimu susijusių statistinių duomenų rinkimą ir parengti paskirtą atitinkančią analitiką, analizę ir informuotumo apie padėtį produktus, susijusius su tuo, kaip veikia gražinimas, kad būtų galima aktyviai planuoti bendrus veiksmus nustatytoms problemoms spręsti.
- Plėtoti bendrą supratimą apie tai, kas yra geri gražinimo rezultatai, neapsiribojant gražinamų asmenų procentine dalimi, ir nustatyti tinkamus ataskaitų teikimo ir veiksmingumo rodiklius.

* * *

Veiklos strategijos įgyvendinimo pažanga ir pasiekimai turėtų būti stebimi taikant aiškiai apibrėžtus rodiklius. Reikėtų įvertinti šiuos rodiklius:

- sprendimų grąžinti, priimtų remiantis neigiamais sprendimais dėl prieglobsčio, skaičius;
- readmisijos prašymų, pateiktų remiantis sprendimais grąžinti, skaičius;
- savanoriškam grįžimui tenkanti dalis, palyginti su bendru grąžintų asmenų skaičiumi;
- valstybių narių, kuriose įdiegta grąžinimo bylų valdymo IT sistema, skaičius;
- valstybių narių, kuriose įdiegta konsultavimo grąžinimo klausimais sistema, skaičius;
- valstybių narių, kurios reguliariai naudojasi FRONTEX teikiamomis su grąžinimu susijusiomis paslaugomis (iki grąžinimo, po grąžinimo, reintegracijos metu) ir dalyvauja grąžinimo operacijose, skaičius;
- trečiųjų šalių, kurioms FRONTEX teikia bendros reintegracijos paslaugas, skaičius.

ES grąžinimo koordinatorius reguliariai teiks pažangos ataskaitas aukšto lygio tinklui, taip pat Šengeno barometrui rengti būtiną informaciją. Nors rodikliai yra tvirtas pagrindas pažangai stebėti, kuriant ir įgyvendinant veiklos strategiją jie dar gali keistis.